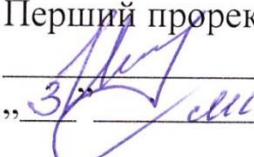

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Перший проректор
 Н.М. Іщенко
„3” липеня 2018 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»

статус дисципліни нормативна

за спеціальністю: 073 Менеджмент

АВТОР ПРОГРАМИ:
доц. Палехова В.А.

кафедра економічної теорії та міжнародної
економіки

„27” червня 2018 р.

Лист погодження робочої програми

Робочу програму схвалено:

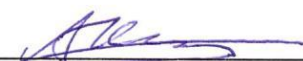
на засіданні кафедри економічної теорії та міжнародної економіки
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

Завідувач кафедри _____ Т. М. Фертікова

на засіданні випускової кафедри фінансів і кредиту
Протокол № 3 від „25” 10 2017 р.

В. о. завідувача кафедри _____ К. П. Черненко

на засіданні випускової кафедри економіки підприємства
Протокол № 3 від „11” 10 2017 р.

Завідувач кафедри _____ О. Б. Кузьменко

на засіданні випускової кафедри обліку і аудиту
Протокол № 4 від „7” 11 2017 р.

Завідувач кафедри _____ Ю. В. Великий

на засіданні випускової кафедри менеджменту
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

В. о. завідувача кафедри _____ О. Ю. Стоян

на засіданні методичної ради факультету економічних наук
Протокол № _____ від „____” _____ 2017 р.

Голова _____ Ю. Ю. Верланов

Робочу програму погоджено за формами навчання:

Денна форма навчання:

В. о. декана факультету економічних наук _____ О. Б. Філімонова
„____” _____ 2017 р.

Заочна форма навчання:

Директор ННІПО

_____ Г. Л. Норд
„____” _____ 2017 р.

Начальник навчально-методичного відділу

_____ І. Ю. Потай
„____” _____ 2017 р.

1. Концепція викладання дисципліни

Дисципліна «Основи економічної теорії» призначена для формування у студентів економічних спеціальностей системи теоретичних знань і навичок з економічної теорії, це своєрідна загальноосвітня початкова економічна підготовка.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи економічної теорії» є формування загальної уяви про особливості економічної теорії як науки, економічного світогляду та економічного мислення, здатності аналізувати та виносити адекватні судження по економічних проблемах.

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки бакалаврів (див. рис. 1).

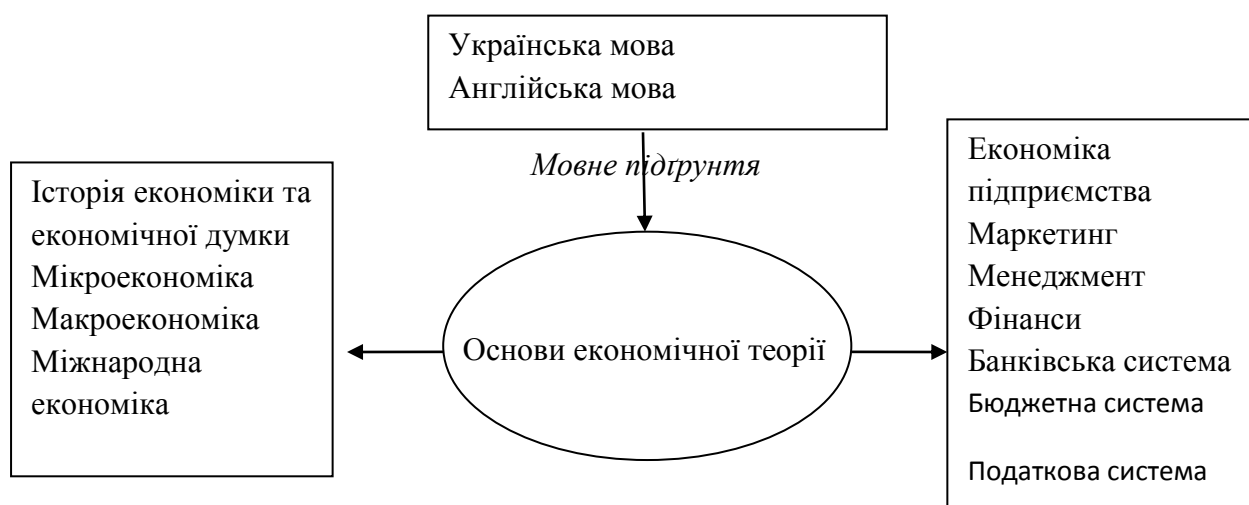

Рис. 1. Структурно-логічний зв'язок з іншими дисциплінами

Завданням дисципліни є засвоєння студентами категоріального апарату економічної теорії, опанування ними економічних принципів і законів. Викладання має забезпечити можливість орієнтуватися в різних течіях економічної думки, в основних проблемах мікро- і макроекономіки і дати змогу продовжити вивчення інших економічних дисциплін.

Предметом дисципліни є теоретичні засади економічної теорії. Це перша економічна дисципліна, яку вивчають студенти економічних спеціальностей. Програма курсу побудована таким чином, щоб студенти отримали уявлення про існуючі альтернативні погляди на головні економічні проблеми. Подібний підхід повинен сприяти формуванню у студентів власної точки зору, критичного мислення, виключає авторитарні методи викладання.

Основні завдання курсу:

- розкрити сутність економічних явищ та процесів;
- продемонструвати закономірний характер розвитку економічних систем;
- закласти теоретичну основу для економічних досліджень та формування сучасного економічного мислення;
- надати знання про принципи та закони функціонування економіки на мікро- та макрорівнях;
- сформувати навички використання економічних моделей для аналізу конкретних економічних ситуацій, самостійної творчої роботи,

Після вивчення дисципліни студент повинен **знати**:

- сутність економічних категорій та економічних законів;
- основні закономірності економічного життя як окремих суб'єктів, так і суспільства в цілому;
- основні тенденції економічного розвитку.

Студент повинен **вміти**:

- використовувати категоріальний апарат;
- застосовувати отримані на заняттях знання для аналізу економічних реалій;
- обґрунтовувати свої висновки з використанням економічної теорії;
- економічно грамотно формулювати та аргументувати свою позицію;
- організувати свою самостійну пізнавальну діяльність, самоконтроль і самоаналіз, самостійно здобувати нові знання.

2. Витяг з навчального плану спеціальності

2.1. Денна форма

Форма навчання	Курс	Семестр	Всього годин	В тому числі					Форма підсумкового контролю	
				аудиторних			самостійна робота студента		іспит	залік
				лекцій	семінарських	практичних	семестрова робота по дисципліні	курсорова робота (проект)*		
Денна (111–117, 135 гр.)	1	1	210	45	45		120		+	

2.2. Заочна форма

Форма навчання	Курс	Період	Всього годин	В тому числі					Форма підсумкового контролю	
				аудиторних			самостійна робота студента		іспит	залік
				лекцій	семінарських	практичних	триместрова робота по дисципліні	курсорова робота (проект)*		
Заочна (115з, 117з, 118з гр.)	1	1	70	4	4		62			
		2	70	4	4		62			
		3	70	4	4		62		+	
Разом			210	12	12		186			

3. Зміст навчальної дисципліни – тематичні плани дисципліни

Тема 1. Еволюція економічної думки. Основні економічні школи

Значення і стан економічної теорії в сучасному світі. Основні етапи розвитку економічної думки. Меркантилізм, фізіократи, класична школа політекономії. Марксистська політекономія, економікс. Основні напрямки розвитку сучасної економічної думки: неокласичний, кейнсіанство, соціально-інституціональний. Стисла характеристика української економічної думки.

Тема 2. Предмет і метод економічної теорії

Предмет економічної теорії. Процес праці і процес виробництва. Продуктивні сили і виробничі відносини. Безмежні потреби і обмежені ресурси. Еволюція предмету економічної теорії. Економічні категорії та економічні закони. Функції економічної теорії. Методи пізнання економічних явищ.

Тема 3. Економічні системи

Суспільний поділ праці. Натуральне господарство. Економічні системи: традиційна, командна, ринкова, змішана. Індекс економічної свободи. Економічна теорія про моделі економічної поведінки (А. Сміт, Д. Бентам, К. Маркс, М. Вебер). Поняття власності. Еволюція відносин власності. Сучасні форми власності.

Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва: товар і гроші

Блага: економічні та неекономічні, матеріальні та нематеріальні. Товар і його властивості. Трудова теорія вартості. Теорія граничної корисності. Маржиналізм. Кардиналістська та ординалістська теорії. Інші теорії нетрудової вартості.

Стисла історія виникнення і розвитку грошей. Становлення і еволюція грошових відносин. Еволюційна і раціоналістична концепція. Функції грошей. Грошовий обіг. Інфляція: сутність і наслідки. Сучасні кредитно-паперові та електронні гроші.

Тема 5. Ринок: його сутність і закономірності функціонування

Сутність ринку, його основи. Функції ринку. Структура ринку. Суб'єкти та інфраструктура ринку. Ринковий механізм: взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Поняття маркетингу.

Тема 6. Чинники виробництва, форми їх з'єднання

Процес виробництва і його чинники: праця, земля, капітал, підприємницькі здібності і форми їх з'єднання. Доходи власників економічних ресурсів. Теорія додаткової вартості капіталу. Капітал і теорія граничної продуктивності.

Ринків ресурсів: основні характеристики. Ціноутворення на ринках ресурсів.

Тема 7. Праця і заробітна плата

Ринок робочої сили як один з ринків чинників виробництва. Основні етапи розвитку теорії заробітної плати, проблеми зайнятості і безробіття (марксистська теорія, Т.Р. Мальтус, М.І. Туган-Барановський, сучасний економікс). Суть заробітної плати, її форми і системи. Теорія людського капіталу. Дискримінація на ринку праці. Розподіл і соціальна справедливість.

Тема 8. Теорії відсотку і ренти

Позичковий відсоток, його сутність і механізм утворення. Капітал. Інвестиції. Дисконтування. Ринок капіталу, його суб'єкти та об'єкти. Дисконтування та прийняття інвестиційних рішень. Аграрні відносини і теорія земельної ренти. Зміст і специфіка аграрного сектору економіки, земельна рента, її види. Ціна землі.

Тема 9. Підприємницька діяльність Теорії прибутку

Сутність підприємницької діяльності та функції підприємця. Еволюція терміну *підприємець*, мотивація і організація підприємницької діяльності. Теорії прибутку. Неокласична теорія: прибуток як винагорода за підприємницькі здібності. Явні, неявні витрати. Теорія фірми: технологічний та інституціональний підходи. Трансакційні витрати. Фірма як організаційна форма підприємництва. Види фірм.

Тема 10. Акціонерний капітал. Ринок цінних паперів

Сутність акціонерного капіталу. Акції та інші цінні папери. Ринок цінних паперів. Фондова біржа та механізми її функціонування. Фондові індекси. Фіктивний капітал. Техноструктура. Теорія рефлексивності.

Тема 11. Монополія і конкуренція

Сутність конкуренції. Аналіз монополії і конкуренції в економічній теорії. Види фірм залежно від конкурентної стратегії. Монополія як чисто ринковий феномен; досконала і недосконала конкуренція. Соціально-економічні наслідки монополізму. Антимонопольна політика. Стратегія конкурентної боротьби.

Тема 12. Предмет та принципи макроекономіки. Результати національного виробництва

Особливості макrorівня. Історія розвитку макроекономічної науки. Методи макроаналізу. Значення макроекономічних показників. Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт, способи його обчислення. Національне багатство.

Тема 13. Економічне зростання, сутність і проблеми

Економічний розвиток і економічне зростання. Показники економічного розвитку та економічного зростання. Економічне зростання, його типи і чинники. Механізм економічного зростання: мультиплікатор та акселератор. Проблеми і наслідки економічного зростання.

Тема 14. Теорії економічного циклу

Циклічний розвиток ринкової економіки. Загальна характеристика економічного циклу. Фази циклу. Причини циклічності ринкової економіки. Види економічних циклів. Нециклічні кризи. Особливості сучасних економічних циклів.

Тема 15. Показники макроекономічної нестабільності: безробіття, інфляція

Безробіття як макроекономічна проблема. Основні показники ринку праці. Причини безробіття. Види безробіття. Економічні та соціальні витрати безробіття.

Індекси цін. Сутність та вимір інфляції. Види інфляції. Причини інфляції. Інфляція попиту та інфляція пропозиції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 16. Основи теорії державного регулювання економіки

Еволюція поглядів на роль держави в економіці: за і проти. Економічні функції держави в ринковій економіці. Проблеми «фіаско ринку» та необхідність державного регулювання. Законодавча, стабілізуюча, розподільча функції. Цілі та методи державного регулювання. Економічні інститути.

Тема 17. Фіскальна та монетарна політика держави

Держбюджет. Основи теорії оподаткування. Види податків. Крива Лаффера. Бюджетний дефіцит. Державний борг. Фіскальна політика уряду.

Кредитна система. Центральний банк та його функції. Комерційні банки та їхні функції. Монетарна політика центрального банку.

Тема 18. Система сучасного світового господарства. Міжнародні економічні відносини

Загальні риси світового господарства, об'єктивні основи його розвитку. Теоретичні концепції міжнародної торгівлі: А. Сміт, Д. Рікардо, Е. Хекшер, Б. Олін, В. Леонт'єв, П. Кругман. Платіжний баланс. Регулювання зовнішньої торгівлі. Міграція капіталів і робочої сили. Проблема інтеграції України в світове господарство.

Тема 19. Міжнародна валютна система

Поняття валютних курсів. Основні етапи розвитку валютної системи: система золотого стандарту, Бреттон-Вудська та Ямайська валютні системи. Валютний ринок, основні функції та механізм функціонування. Регулювання валютних курсів. Валютна політика.

Розподіл навчальних годин за темами
Денна форма

№ з/п	Назви розділів та тем	Всього годин	За формами занять, годин			Форми контролю
			Аудиторні		СРС	
			лекц	практ		
<i>Розділ I. Введення в економічну теорію</i>		18	4	4	10	
1.1	Тема 1. Еволюція економічної думки. Основні економічні школи	9	2	2	5	Контрольна робота, іспит
1.2	Тема 2. Предмет і метод економічної теорії	9	2	2	5	Контрольна робота, іспит
<i>Розділ II. Основи ринкового господарства</i>		54	12	12	30	
2.1	Тема 3. Економічні системи	18	4	4	10	Контрольна робота, іспит
2.2	Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва: товар і гроші	18	4	4	10	Контрольна робота, іспит
2.3	Тема 5. Ринок: його сутність і закономірності функціонування	18	4	4	10	Контрольна робота, іспит
<i>Розділ III. Основи мікроекономіки</i>		58	12	12	34	
3.1	Тема 6. Чинники виробництва, форми їх з'єднання	9	2	2	5	Контрольна робота, іспит
3.2	Тема 7. Праця і заробітна плата	9	2	2	5	Контрольна робота, іспит
3.3	Тема 8. Теорії відсотку і ренти	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
3.4	Тема 9. Підприємницька діяльність. Теорії прибутку.	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
3.5	Тема 10. Акціонерний капітал. Ринок цінних паперів	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
3.6	Тема 11. Монополія і конкуренція	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
<i>Розділ IV. Основи макроекономіки</i>		60	12	12	36	
4.1	Тема 12. Предмет та принципи макроекономіки. Результати національного виробництва	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
4.2	Тема 13. Економічне зростання, сутність і проблеми	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
4.3	Тема 14. Теорії економічного циклу	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
4.4	Тема 15. Показники макроекономічної нестабільності: безробіття, інфляція	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
4.5	Тема 16. Основи теорії державного регулювання економіки	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
4.6	Тема 17. Фіскальна та монетарна політика держави	10	2	2	6	Контрольна робота, іспит
<i>Розділ V. Міжнародні аспекти економічної теорії</i>		20	5	5	10	
5.1	Тема 18. Світова економіка	11	3	3	5	Контрольна робота, іспит
5.2	Тема 19. Міжнародна валютна система	9	2	2	5	Контрольна робота, іспит
Разом (годин)		210	45	45	120	Іспит

Заочна форма

№ з/п	Назви розділів та тем	Всього годин	За формами занять, годин			Форми контролю
			Аудиторні		СРС	
			лекц	практ		
<i>Розділ I. Введення в економічну теорію</i>		24	2	2	20	
1.1	Тема 1. Еволюція економічної думки. Основні економічні школи	12	1	1	10	Контрольна робота, іспит
1.2	Тема 2. Предмет і метод економічної теорії	12	1	1	10	Контрольна робота, іспит
<i>Розділ II. Основи ринкового господарства</i>		44	2	2	40	
2.1	Тема 3. Економічні системи	16	-	-	16	Контрольна робота, іспит
2.2	Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва: товар і гроші	16	-	-	16	Контрольна робота, іспит
2.3	Тема 5. Ринок: його сутність і закономірності функціонування	12	2	2	8	Контрольна робота, іспит
<i>Розділ III. Основи мікроекономіки</i>		62	4	4	54	
3.1	Тема 6. Чинники виробництва, форми їх з'єднання	10	1	1	8	Контрольна робота, іспит
3.2	Тема 7. Праця і заробітна плата	10	1	1	8	Контрольна робота, іспит
3.3	Тема 8. Теорії відсотку і ренти	8	-	-	8	Контрольна робота, іспит
3.4	Тема 9. Підприємницька діяльність Теорії прибутку.	10	-	-	10	Контрольна робота, іспит
3.5	Тема 10. Акціонерний капітал. Ринок цінних паперів	10	-	-	10	Контрольна робота, іспит
3.6	Тема 11. Монополія і конкуренція	14	2	2	10	Контрольна робота, іспит
<i>Розділ IV. Основи макроекономіки</i>		56	2	2	52	
4.1	Тема 12. Предмет та принципи макроекономіки. Результати національного виробництва	12	2	2	8	Контрольна робота, іспит
4.2	Тема 13. Економічне зростання, сутність і проблеми	12	-	-	12	Контрольна робота, іспит
4.3	Тема 14. Теорії економічного циклу	8	-	-	8	Контрольна робота, іспит
4.4	Тема 15. Показники макроекономічної нестабільності: безробіття, інфляція	8	-	-	8	Контрольна робота, іспит
4.5	Тема 16. Основи теорії державного регулювання економіки	8	-	-	8	Контрольна робота, іспит
4.6	Тема 17. Фіскальна та монетарна політика держави	8	-	-	8	Контрольна робота, іспит
<i>Розділ V. Міжнародні аспекти економічної теорії</i>		24	2	2	20	
5.1	Тема 18. Світова економіка	12	1	1	10	Контрольна робота, іспит
5.2	Тема 19. Міжнародна валютна система	12	1	1	10	Контрольна робота, іспит
<i>Разом (годин)</i>		210	12	12	186	Іспит

4. Аудиторна робота

4.1. Лекційні заняття

4.1.1. Денна форма

Тема 1. Еволюція економічної думки (2 ауд. год.)

1. Виникнення економічної думки.
2. Перші економічні школи. Класична школа політекономії.
3. Розвиток економічної науки у другій половині XIX ст.
4. Основні напрями сучасної економічної теорії.
5. Стисла характеристика української економічної думки.

Тема 2. Предмет і метод економічної теорії (2 ауд. год.)

1. Предмет економічної теорії.
2. Економічні категорії та економічні закони.
3. Функції економічної теорії.
4. Методи пізнання соціально-економічних явищ.

Тема 3. Економічні системи (4 ауд. год.)

1. Поділ праці та спеціалізація.
2. Економічні системи: традиційна, командна, ринкова, змішана.
3. Економічна теорія про роль людини в економіці.
4. Поняття власності. Еволюція відносин власності.

Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва: товар і гроші (4 ауд. год.)

1. Блага, їхні види.
 2. Товар і його властивості.
 3. Трудова теорія вартості.
 4. Теорія граничної корисності.
-
1. Еволюційна і раціоналістична концепція походження грошей.
 2. Функції грошей.
 3. Грошовий обіг. Інфляція.
 4. Сучасні кредитно-паперові та електронні гроші.

Тема 5. Ринок, його суть і закономірності функціонування (4 ауд. год.)

1. Сутність ринку та його функції.
2. Суб'єкти та структура ринку.
3. Ринковий механізм: взаємодія попиту і пропозиції.
4. Поняття маркетингу.

Тема 6. Чинники виробництва, форми їх з'єднання (2 ауд. год.)

1. Процес виробництва та його чинники.
2. Капітал і теорія граничної продуктивності.
3. Ринків ресурсів: основні характеристики.
4. Ціноутворення на ринках ресурсів.

Тема 7. Праця і заробітна платня (2 ауд. год.)

1. Ринок робочої сили як один з ринків чинників виробництва.
2. Основні етапи розвитку теорії заробітної платні і безробіття.
3. Розподіл і соціальна справедливість.

Тема 8. Теорії відсотку і ренти (2 ауд. год.)

1. Капітал, інвестиції, позичковий відсоток.
2. Ринок капіталу, його суб'єкти та об'єкти.
3. Ринок землі і земельна рента.

Тема 9. Підприємницька діяльність. Теорії прибутку (2 ауд. год.)

1. Сутність підприємницької діяльності та функції підприємця.
2. Теорія витрат. Прибуток як винагорода підприємця.
3. Фірма як організаційна форма підприємництва. Види фірм.

Тема 10. Акціонерний капітал. Ринок цінних паперів (2 ауд. год.)

1. Сутність акціонерного капіталу. Акція та інші цінні папери.
2. Ринок цінних паперів. Фондова біржа, механізми її функціонування.
3. Теоретичні аспекти акціонерного капіталу та ринку цінних паперів.

Тема 11. Монополія і конкуренція (2 ауд. год.)

1. Сутність конкуренції.
2. Аналіз монополії і конкуренції в економічній теорії.
3. Соціально-економічні наслідки монополізму.
4. Антимонопольна політика.
5. Стратегія конкурентної боротьби.

Тема 12. Предмет та принципи макроекономіки. Результати національного виробництва (2 ауд. год.)

1. Особливості макrorівня.
2. Історія розвитку макроекономічної науки.
3. Методи макроаналізу.
4. Система національних рахунків. Валовий внутрішній продукт, способи його обчислення.
5. Національне багатство.

Тема 13. Економічне зростання, сутність і проблеми (2 ауд. год.)

1. Економічне зростання та економічний розвиток.
2. Показники економічного зростання та економічного розвитку.
3. Типи та чинники економічного зростання.
4. Механізм економічного зростання: мультиплікатор й акселератор.
5. Проблеми і наслідки економічного зростання.

Тема 14. Теорії економічного циклу (2 ауд. год.)

1. Циклічний розвиток ринкової економіки.
2. Загальна характеристика економічного циклу.
3. Причини циклічності ринкової економіки, види економічних циклів.
4. Нециклічні кризи.
5. Особливості сучасних економічних циклів.

Тема 15. Показники макроекономічної нестабільності: безробіття, інфляція (2 ауд. год.)

1. Основні показники ринку праці.
2. Причини безробіття. Види безробіття.
3. Економічні та соціальні витрати безробіття.
4. Індекси цін. Сутність та вимір інфляції.
5. Види інфляції. Причини інфляції. Інфляція попиту та інфляція пропозиції.
6. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Тема 16. Основи теорії державного регулювання економіки (2 ауд. год.)

1. Еволюція поглядів на роль держави в економіці: за і проти.
2. Фіаско ринку та необхідність державного регулювання
3. Економічні функції держави в ринковій економіці.
4. Цілі та методи державного регулювання.

Тема 17. Фіскальна та монетарна політика держави (2 ауд. год.)

1. Основні принципи побудови фінансової системи. Держбюджет.
2. Основи теорії оподаткування. Види податків.
3. Бюджетний дефіцит. Державний борг. Фіскальна політика уряду.
4. Кредитна система. Центральний банк та його функції.
5. Комерційні банки та їхні функції.
6. Монетарна політика центрального банку.

Тема 18. Система сучасного світового господарства. Міжнародні економічні відносини (3 ауд. год.)

1. Загальні риси світового господарства, об'єктивні основи його розвитку.
2. Міжнародна торгівля та її економічні основи.
3. Зовнішньоторговельна політика.
4. Платіжний баланс.
5. Міграція капіталів і робочої сили.

Тема 19. Міжнародна валютна система (2 ауд. год.)

1. Валютні курси.
2. Основні етапи розвитку валютної системи.
3. Валютний ринок. Регулювання валютних курсів.

5.1.2. Заочна форма (12 ауд. год.)

Введення в економічну теорію (2 ауд. год.)

1. Стисла еволюція економічної думки.
2. Предмет і метод сучасної економічної теорії.

Основи ринкового господарства (2 ауд. год.)

1. Економічні системи.
2. Ринок, його сутність.
3. Закони попиту та пропозиції.

Основи мікроекономіки (4 ауд. год.)

1. Чинники виробництва, форми їх з'єднання.
2. Праця і заробітна платня
3. Підприємницька діяльність. Акціонерний капітал.
4. Монополія і конкуренція.

Основи макроекономіки (2 ауд. год.)

1. ВВП і національне багатство.
2. Економічне зростання, сутність і проблеми.
3. Економічний цикл.

Міжнародні аспекти економічної теорії (2 ауд. год.)

1. Система сучасного світового господарства.
2. Міжнародна торгівля.
3. Міжнародна валютна система.

4.2. Практичні заняття

4.2.1. Денна форма

Тема 1. Еволюція економічної думки (2 ауд. год.)

1. Чи будуть однаковими відповіді на питання: “Коли і де народилася економічна думка?” та “Коли і де народилася економічна теорія?”?
2. Поясніть виникнення термінів “економія”, “політекономія”, “економікс”. Чи є між ними суттєва різниця?
3. Кого називають першим економістом і хто є батьком терміну “економіка”?
4. Хто вніс в економічну науку положення, що суспільством, як і природою, керують об’єктивні природні закони?
5. З чим пов’язана відмова наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. від терміну “політекономія” і заміна його терміном “економікс” у західній літературі?
6. Давньогрецькі мислителі визначали економіку як науку про домашнє господарство. Прокоментуйте це положення.
7. Хто і коли ввів назву “політекономія”? Чому цей термін не виник у Стародавній Греції, незважаючи на грецьке походження?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 1.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 1.1.
3. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010 – Глава 1.

Тема 2. Предмет і метод економічної теорії (2 ауд. год.)

1. Чи можна дати стислу відповідь на питання: “Що вивчає економічна теорія”?
2. Що таке продуктивні сили, які їхні основні елементи?
3. Що таке виробничі відносини, яка їхня структура та зв’язок з продуктивними силами?
4. Як слід розуміти безмежність потреб людини та суспільства?
5. Як пов’язана проблема обмеженості ресурсів з виникненням та еволюцією ринкової економіки?
6. У чому полягає відмінність між економічними законами та законами природи?
7. Які методи використовує економічна теорія?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 2.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 1, 2.
3. Макконнелл К., Брю С. Економікс (будь-яке видання). – Глава 1.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 1, 2.

Тема 3. Економічні системи (4 ауд. год.)

1. Чому так довго існувало натуральне господарство?
2. Зробіть порівняльний аналіз економічних систем.

3. Яким чином традиційна, командна і ринкова економіка вирішують проблему обмеженості ресурсів?
 4. Чи порушує принцип *laissez faire* заборона продажу пива особам до 21 року в американських штатах?
 5. Які принципи недоліки ринкової економіки роблять її аж ніяк не ідеальною системою?
1. Наведіть фундаментальні характеристики Homo oeconomicus.
 2. Яка поведінка споживача називається раціональною?
 3. Як ви вважаєте, які моделі людської поведінки найкраще пояснюють українську економічну ментальність?
 4. Чи є приватна власність обов'язковим атрибутом ринкового господарства? Чому?
 5. Як Ви розумієте відносини власності? Охарактеризуйте економічний та юридичний зміст власності.

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 3.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 3.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 2.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 3.

Тема 4. Товарна форма організації суспільного виробництва: товар і гроші (4 ауд. год.)

4.1. Товар і його властивості (2 ауд. год.)

1. Чи може благо не бути товаром? Чи може продукт мати споживчу вартість і не мати мінової? За яких умов?
2. Чи можна сказати, що чим більше витрачається праці, тим більше вартість товару?
3. Наведіть основні положення трудової теорії вартості.
4. В чому полягає принцип спадної граничної корисності?
5. Навіщо розмежовують загальну та граничну корисність?
6. Як би ви відповіли на питання (парадокс вартості А.Сміта): “Чому вода, яка настільки необхідна, що без неї неможливо жити, має таку невелику ціну, в той час як діаманти, які багатством зовсім непотрібні, мають таку високу ціну”?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 4.1.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 5.4–5.7.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 21.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 2, 5.

4.2. Гроші та грошовий обіг (2 ауд. год.)

1. В чому полягає принципова різниця між еволюційною та раціоналістичною концепціями походження грошей?
2. Як ви розумієте вираз: “Природа створила мало золота, але рідкісним його зробили люди”?
3. Чому бартер шкідливий для економіки?

4. Яку функцію гроші можуть загубити в ситуації інфляції у першу чергу і у більшій мірі, а яку більш повільно і менше?
5. Як змінюється під час інфляції швидкість обертання грошей?
6. Чим небезпечне таке явище, як “доларизація економіки”?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 4.2.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 6.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 13.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 6.

Тема 5. Ринок, його суть і закономірності функціонування (4 ауд. год.)

1. Про які категорії та принципи економіки йдеться у прислів'ї: “сердилася баба на торг, а торг про те й не знав”?
2. Як вплинуть на ціну курятини такі події: а) поширення епідемії пташиного грипу; б) введення імпорتنних квот на ввіз курятини; в) подорожчання яловичини; г) падіння цін на фуражну кукурудзу?
3. Проаналізуйте різницю між двома видами ринкових залежностей: а) вплив цін на обсяги попиту і пропозиції; б) вплив попиту і пропозиції на ринкові ціни. Намалюйте відповідні графіки.
4. Як реагує ринок на виникнення товарного дефіциту?
5. Які концепції визначення ціни Ви знаєте?
6. Чи можна уявити ситуацію, коли криві попиту і пропозиції не перетинаються за умови додатних значень ціни та кількості товару?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 5.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 7, 8.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 3.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 7, 8.

Тема 6. Чинники виробництва, форми їх з'єднання (2 ауд. год.)

1. Наведіть приклади капіталомістких і трудомістких галузей промисловості.
2. Як ефективніше будувати греблі: з використанням великої кількості ручної праці та невеликої кількості машин чи навпаки? Чому відповідь буде різною для різних країн?
3. За яким критерієм капітал поділяють на основний та оборотний?
4. Охарактеризуйте виробничу функцію.
5. Виходячи з даної теми, як можна прокоментувати прислів'я: “У семи няньок дитя без ока”?
6. “Знання є єдиним чинником виробництва, яке не підвладне закону спадної граничної продуктивності”. Наведіть докази на користь цієї тези Дж. Кларка.

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 6.

2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 5.1–5.3, 11.4.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 27.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 11.

Тема 7. Праця і заробітна платня (2 ауд. год.)

1. В чому полягають особливості робочої сили відносно інших чинників виробництва?
2. Чим відрізняється ринок праці від ринку товарів? У чому полягає специфічність робочої сили на відміну від інших ресурсів?
3. Покажіть за допомогою графіків попиту та пропозиції, що відбудеться на ринку праці при встановленні державою мінімального рівня заробітної платні.
4. Якщо середня зарплата в країні зросла на 15% у той час, як рівень цін зріс на 20%, що можна сказати про зміну реальних доходів за цей час?
5. Чому в США домашньої прислуги набагато менше, ніж в Індії, хоча США більш багата країна?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 7.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 13.1–13.4, 13.6.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 28, 34, 36.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 13.

Тема 8. Теорії відсотку і ренти (2 ауд. год.)

1. У чому полягають відмінності капіталу від інших чинників виробництва?
2. Припустимо, що у двох країнах існує однакове з технічної точки зору виробництво. Чому ж впродовж їхнього історичного розвитку в них можуть виявитися абсолютно різні рівні позичкового відсотку?
3. Поясніть причини та умови виникнення диференційної ренти.
4. Як визначається ціна землі?
5. Як розподіляється земельна рента? Хто зацікавлений у максимальному продовженні терміну оренди – землевласник або землекористувач?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 8.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 11, 12, 13.5.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 29.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 11, 12.

Тема 9. Підприємницька діяльність. Теорії прибутку (2 ауд. год.)

1. Чому, на ваш погляд, з часом змінювалося тлумачення поняття “підприємець”?
2. Як Ви розумієте інноваційну модель підприємницької поведінки?
3. Чим відрізняється прибуток від доходів на інші ресурси?
4. Чим визначаються оптимальні розміри фірм з точки зору інституціонального підходу?
5. У якому випадку трансакційні витрати будуть більші – при виробництві власної продукції або при її імпортуванні?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 9, 10.3.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 10.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 22.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 10, 11.

Тема 10. Акціонерний капітал. Ринок цінних паперів (2 ауд. год.)

1. Що змушує підприємців об'єднуватися в акціонерні товариства?
2. Чим облигація відрізняється від акції?
3. Чому власника цінних паперів називають інвестором? Чи завжди його можна так називати?
4. Акціонерне товариство вирішило зовсім не виплачувати дивідендів, щоб спрямувати весь прибуток на розвиток виробництва. Правління вважало, що це обов'язково сприятиме підвищенню курсу акцій, тому що вкладання коштів у розвиток товариства означає зростання дивідендів у майбутньому. Але курс акцій товариства на фондовій біржі різко впав. Як ви вважаєте, чому це відбулося?
5. Порівняйте гру на фондовій біржі з грою в казино. Що в них спільного та чим вони відрізняються?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 10.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 7.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 32.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 7.

Тема 11. Монополія і конкуренція (2 ауд. год.)

1. Охарактеризуйте основні ознаки чистої конкуренції.
2. Які характерні риси чистої монополії?
3. Коли і як виникають монополії?
4. Бар'єри входу в ресторанному бізнесі нижче, ніж у сфері авіабізнесу. Чому?
5. Чому монополістична конкуренція так дивно називається, адже монополія – це протилежність конкуренції?
6. Яку небезпеку несе з собою монополія? Як ви ставитеся до думки Й.Шумпетера, що певний ступінь монополізації створює сильніші стимули до інновацій?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 11.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 9.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 23–25.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 9.

Тема 12. Предмет та принципи макроекономіки. Результати національного виробництва (2 ауд. год.)

1. Коли та у зв'язку з чим макроекономіка виокремилася у самостійний розділ економічної теорії?
2. Наведіть основні відмінності мікроекономічного та макроекономічного підходів.
3. Коли і в зв'язку з чим народилася макроекономіка?
4. Чим відрізняється ВВП від ВНД? Чому зараз віддають перевагу першому?
5. Співставте структуру ВВП та структуру національного багатства.
6. Як можна визначити національне багатство?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 12.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 15.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономика (будь-яке видання). – Глава 7.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 15.

Тема 13. Економічне зростання, сутність і проблеми (2 ауд. год.)

1. Поясніть різницю між економічним зростанням і економічним розвитком.
2. Назвіть джерела економічного зростання.
3. Порівняйте переваги й недоліки екстенсивного та інтенсивного типів економічного зростання.
4. Чим був зумовлений екстенсивний тип зростання в СРСР?
5. Як співвідносяться між собою мультиплікатор й акселератор?
6. Чи існує межа економічного зростання? Назвіть його вигоди та витрати.

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 13.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 16.5–16.6.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономика (будь-яке видання). – Глава 18.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 16.

Тема 14. Теорії економічного циклу (2 ауд. год.)

1. Який зв'язок існує між циклічністю ринкової економіки та її зростанням?
2. Чому ринковій економіці внутрішньо притаманна циклічність?
3. Чому до 1825 р. ринкова економіка не знала економічних криз?
4. Назвіть ознаки окремих фаз економічного циклу.
5. Чи має певні позитивні риси економічна криза, незважаючи на її руйнуючу силу?
6. Коли почало використовуватися та у чому полягає антициклічне регулювання?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 14.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 16.1–16.3.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономика (будь-яке видання). – Глава 8.

4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 16.

Тема 15. Показники макроекономічної нестабільності: безробіття, інфляція (2 ауд. год.)

1. Яке безробіття триваліше – фрикційне або структурне?
2. Наведіть три пояснення, чому рівень реальної заробітної платні може лишатися вище рівня, який відповідає рівновазі попиту і пропозиції на ринку праці.
3. Чи може рівень безробіття дорівнювати нулю?
4. Як Ви розумієте вираз: «інфляція – це перш за все «віра в інфляцію»?
5. Поясніть та проілюструйте інфляцію попиту та інфляцію пропозиції.
6. Чи можна вважати інфляцію різновидом оподаткування?

Джерела:

1. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 6.6, 16.4.
2. Макконнелл К., Брю С. Экономика (будь-яке видання). – Глава 8.
3. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 16.

Тема 16. Основи теорії державного регулювання економіки (2 ауд. год.)

1. Наведіть течії економічної думки, прибічники яких вважали, що держава: а) повинна втручатися в економіку; б) не повинна втручатися.
2. Які точки зору на місце держави в ринковій економіці сьогодні є домінуючими?
3. Чому проблема втручання держави в економіку завжди залишається в центрі уваги економістів?
4. Охарактеризуйте основні проблеми “фіаско ринку”.
5. Охарактеризуйте основні цілі державного регулювання економіки.
6. Проаналізуйте позитивні зовнішні ефекти, які виникають при користуванні мобільним зв'язком.

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 15.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 19.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономика (будь-яке видання). – Глава 5.
4. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 19.

Тема 17. Фіскальна та монетарна політика держави (2 ауд. год.)

1. Наведіть аргументи на користь висновків А.Лаффера щодо залежності ставок оподаткування та надходжень до бюджету.
2. Чи повинен викликати занепокоєння дефіцит бюджету? Чи можна однозначно стверджувати, що бездефіцитність бюджету означає здорову економіку?
3. Якими показниками краще оцінити тягар державного боргу для економіки країни?
4. За якими основними критеріями ви будете обирати банк для розміщення депозиту?
5. За словами Дж.Кейнса, “якщо ви заборгували своєму банку 100 дол., то це ваша біда; якщо ви заборгували йому 1 млн. дол., це вже біда банку”. Прокоментуйте.

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 16.

2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 17, 18.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 12, 15, 19.
5. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 17, 18, 19.

Тема 18. Система сучасного світового господарства. Міжнародні економічні відносини (3 ауд. год.)

1. Чому глобалізацію можна вважати цілком природним процесом?
2. Чим принципово відрізняється теорема Хекшера-Оліна від принципів абсолютних та порівняльних переваг?
3. Якою теорією можна пояснити експорт одягу з Китаю, айфонів з США, пшениці з Аргентини?
4. Що краще для країни: коли експорт більший за імпорт або навпаки?
5. Коли виявляється вигідною така форма організації бізнесу як ТНК?
6. Що таке вивіз капіталу та міграція капіталу? Які основні причини вивозу капіталу за кордон?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 17.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 20, 21.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 37.
6. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 21, 22.

Тема 19. Міжнародна валютна система (2 ауд. год.)

1. Охарактеризуйте процес еволюції валютних систем.
2. Як впливають зміни валютного курсу на процеси експорту-імпорту?
3. Як Ви розумієте паритет купівельної спроможності?
4. Що таке валютні інтервенції? Коли вони використовуються?
5. Чому часті зміни валютних курсів небажані для економіки?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Тема 18.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 20.5–20.6.
3. Макконнелл К., Брю С. Экономикс (будь-яке видання). – Глава 38.
7. Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В.Д. Базилевича. – К., Знання, 2010. – Глава 21.

3.2.2. Заочна форма (12 ауд. год.)

Введення в економічну теорію (2 ауд. год.)

1. Поясніть виникнення термінів “економія”, “політекономія”, “економікс”. Чи є між ними суттєва різниця?
2. З чим пов’язана відмова наприкінці XIX – початку XX ст. від терміну “політекономія” і заміна його терміном “економікс” у західній літературі?

3. Як слід розуміти безмежність потреб людини та суспільства?
4. Як пов'язана проблема обмеженості ресурсів з виникненням та еволюцією ринкової економіки?
5. У чому полягає відмінність між економічними законами та законами природи?
6. Які методи використовує економічна теорія?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Теми 1, 2.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 1, 2.
3. Палехова В.А. Політекономія: Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – Вип. 35. – Теми 1, 2.

Основи ринкового господарства (2 ауд. год.)

1. Зробіть порівняльний аналіз економічних систем.
2. Наведіть основні положення трудової теорії вартості.
3. В чому полягає принцип спадної граничної корисності?
4. Назвіть причини виникнення грошей.
5. Що може викликати інфляцію?
6. Проаналізуйте різницю між двома видами ринкових залежностей: а) вплив цін на обсяги попиту і пропозиції; б) вплив попиту і пропозиції на ринкові ціни. Намалюйте відповідні графіки.

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Теми 3–5.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 3, 5, 6, 7, 8.
3. Палехова В.А. Політекономія: Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – Вип. 35. – Теми 3–5.

Основи мікроекономіки (4 ауд. год.)

1. За яким критерієм капітал поділяють на основний та оборотний?
2. В чому полягають особливості робочої сили відносно інших чинників виробництва?
3. У чому полягають відмінності капіталу від інших чинників виробництва?
4. Як визначається ціна землі?
5. Які існують організаційно-правові форми підприємництва та в чому полягають переваги та недоліки кожної з них?
6. Що змушує підприємців об'єднуватися в акціонерні товариства?
7. Охарактеризуйте основні ознаки чистої конкуренції, чистої монополії, монополістичної конкуренції та олігополії.

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Теми 6–11.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 9, 10, 11, 12, 13.
3. Палехова В.А. Політекономія: Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – Вип. 35. – Теми 6–11.

Основи макроекономіки (2 ауд. год.)

1. Назвіть основні відмінності мікроекономічного та макроекономічного підходів.
2. Поясніть різницю між економічним зростанням і економічним розвитком.
3. Чому ринковій економіці внутрішньо притаманна циклічність?
4. Чому проблема втручання держави в економіку завжди залишається в центрі уваги економістів?
5. Охарактеризуйте основні функції оподаткування в сучасній економіці.
6. Як пов'язані дефіцит бюджету та державний борг?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Теми 12–16.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 15, 16, 17, 18, 19.
3. Палехова В.А. Політекономія (частина II): Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008.- Вип. 95. – Теми 12–16.

Міжнародні аспекти економічної теорії (2 ауд. год.)

1. Чому глобалізацію можна вважати цілком природним процесом?
2. Що краще для країни: коли експорт більший за імпорт або навпаки?
3. Як впливають зміни валютного курсу на процеси експорту-імпорту?
4. Яка з глобальних проблем, на Вашу думку, на сьогодні найважливіша?
5. Яку ціну сплачує людство за забруднення навколишнього середовища?

Джерела:

1. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – Теми 17–18.
2. Економічна теорія: Політекономія: Підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., доповн. – К.: Знання, 2012. – Глава 20, 21.
3. Палехова В.А. Політекономія (частина II): Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008.- Вип. 95. – Теми 17–18.

5. Самостійна робота

5.1. Денна форма навчання

КАРТКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни _____ основи економічної теорії _____
назва дисципліни

кількість годин СРС згідно з навчальним планом _____ 120 годин _____

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Осінній семестр				
I. О б о в ’ я з к о в і				
<i>Види робіт на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях</i>				
Опанування економічною термінологією	18	Протягом семестру	диктант	2 x 5
Підготовка відповідей на питання	18	Протягом семестру	опитування	2 x 5
<i>За виконання контрольних завдань</i>				
Колоквіум	12	6-й тиждень	опитування	10
Контрольні роботи	III – 12	11-й тиждень	аудиторна	5
	IV – 12	14-й тиждень	письмова	5
	V – 12	15-й тиждень	робота	5
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Написання домашніх творчих робіт	12	Протягом триместру	Письмова робота	3 x 3
Разом балів за обов’язкові види СРС				54
II. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Коментар газетних статей	12	Протягом триместру	Письмова робота	3 x 2
Разом балів за вибіркові види СРС				6
Всього балів за СРС				60
Іспит	12			40
РАЗОМ	120			100

5.2. Заочна форма навчання

КАРТКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

з дисципліни _____ основи економічної теорії _____
назва дисципліни

кількість годин СРС згідно з навчальним планом _____ 186 години (I, II, III періоди – по 62 години)

Види самостійної роботи	Трудо- місткість (годин)*	Планові терміни виконання	Форми контролю	Максимальна кількість балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Заочна форма навчання				
I період				
Підготовка відповідей на питання	10		опитування	2 x 2
Виконання індивідуальних підсумкових завдань	52			
II період				
Підготовка відповідей на питання	10		опитування	2 x 2
Виконання індивідуальних підсумкових завдань	52			
III період				
I. О б о в ’ я з к о в і				
<i>Види робіт на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях</i>				
Підготовка відповідей на питання	10		опитування	2 x 2
<i>За виконання контрольних завдань</i>				
Виконання індивідуальних підсумкових завдань	44			48
<i>За виконання завдань самостійного опрацювання та інших завдань</i>				
Разом балів за обов’язкові види СРС				60
II. В и б і р к о в і				
<i>За виконання творчих завдань для самостійного опрацювання</i>				
Разом балів за вибіркові види СРС				
Всього балів за СРС				60
Іспит	8			40
РАЗОМ	62			100

Після опанування матеріалу I і II розділів студенти складають колоквиум за наведеними нижче питаннями.

Питання до I розділу

1. Наведіть спільні та відмінні риси меркантилістів та фізіократів.
2. Наведіть спільні та відмінні риси фізіократів та класичної школи.
3. Чи є щось спільне у представників меркантилістів та класичної школи?
4. Поясніть виникнення термінів “економія”, “політекономія”, “економікс”.
5. Чи є суттєва різниця між термінами “економія”, “політекономія”, “економікс”?
6. Чим фізіократи відрізняються від меркантилістів?
7. Хто і коли ввів термін “економія”, “політекономія”, “економікс”?
8. Хто ввів принцип “*laissez faire*”?
9. Хто з економістів відмовився від принципу “*laissez faire*”?
10. Яка з економічних шкіл вперше зробила предметом свого аналізу виробництво?
11. Хто з економістів вважав основною проблемою економічної науки відкриття закону, що регулює розподіл доходів?
12. Що спільне та чим відрізняються представники класичної та неокласичної школи?
13. Що спільне та чим відрізняються представники класичної та марксистської школи політекономії?
14. Наведіть основні школи економічної теорії XX ст.
15. Наведіть основні риси кейнсіанства, монетаризму, неолібералізму, інституціоналізму.
16. У якому співвідношенні між собою засоби праці та засоби виробництва?
17. У якому співвідношенні між собою засоби виробництва та продуктивні сили?
18. Що таке неекономічні блага?
19. Що означає відомий вираз “безкоштовних сніданків не буває”?
20. Назвіть економічні ресурси.
21. Що таке капітал?
22. Що показує крива виробничих можливостей?
23. Що вивчає марксистська політекономія?
24. Що вивчає економікс?
25. Сформулюйте основну економічну проблему.
26. Чим відрізняються економічні закони від законів природи?
27. У чому полягає практична функція економічної теорії?
28. У чому полягає прогностична функція економічної теорії?
29. Що таке позитивний аналіз?
30. Що таке нормативний аналіз?

Питання до II розділу

1. Що таке натуральне господарство?
2. Наведіть переваги поділу праці.
3. Чи є переваги у натурального господарства?
4. Що таке автаркія?
5. На які питання відповідають всі економічні системи?
6. Наведіть складові ринкової економіки (модель А.Сміта).
7. Що є постійним дефіцитом у ринковій економіці?
8. Що є постійним дефіцитом у командній економіці?
9. Які загальні риси притаманні традиційній та командній економічним системам?
10. Наведіть основні риси *Homo oeconomicus*, раціонального гедоніста, *Homo institutus*, *Homo soveticus*.
11. На які особливості економічної поведінки людини робила наголос німецька історична школа?
12. На які причини економічної поведінки людини робив наголос М. Вебер?

13. Хто вважається родоначальником теорії прав власності?
14. Як Ви розумієте специфікацію прав власності?
15. Що таке роздержавлення?
16. Чи тотожні поняття приватизація та роздержавлення?
17. Чим товар відрізняється від послуги?
18. Чи може благо не бути товаром?
19. В якому співвідношенні вартість та споживча вартість?
20. Сформулюйте основні положення трудової теорії вартості.
21. Сформулюйте основні положення теорії граничної корисності.
22. Поясніть назву одного з напрямків економічної теорії – маржиналізм?
23. Наведіть три школи маржиналізму .
24. Сформулюйте I закон Госсена.
25. Чи можлива ситуація, що загальна корисність зростає, а гранична зменшується?
26. Чи може бути гранична корисність від'ємною?
27. Сформулюйте закон Грешема-Коперника.
28. Яка функція грошей свідчить про їхню абсолютну ліквідність?
29. «Гроші – це штучна соціальна умовність», – що мається на увазі?
30. Як змінюється в умовах інфляції швидкість обертання грошей?
31. Якщо рівень цін падає, як за інших рівних умов зміниться швидкість обігу грошей?
32. Яка функція грошей дозволяє замінити повноцінні гроші паперовими?
33. Чому інфляція небезпечна для економіки?
34. Чому дефляція небезпечна для економіки?
35. У чому полягає цінність ліквідності?
36. Як Ви розумієте «доларизацію» економіки?
37. Які функції виконує в ринковій економіці ціна?
38. Наведіть і поясніть функції ринку.
39. Що таке ринкова інфраструктура?
40. Наведіть нецінові чинники, що впливають на попит.
41. Наведіть нецінові чинники, що впливають на пропозицію.
42. Аналіз конкретної ситуації на ринку зі зміною попиту та пропозиції.
43. Яка ситуація виникає на ринку, коли ціна встановлюється вищою за рівноважну?
44. Яка ситуація виникає на ринку, коли ціна встановлюється нижчою за рівноважну?
45. Наведіть складові чотирьох «Р».

Контрольні роботи виконуються студентами в аудиторії під час практичних занять. Роботи мають відбивати отримані студентом знання під час лекцій та групових занять, а також результати самостійного опрацювання літератури.

Приклади

Контрольна робота (розділ III)

Варіант № ____

1. Чи є синонімами чинники виробництва і ресурси?
2. Намалюйте криву Лоренца. Що вона ілюструє?
3. Дайте визначення та наведіть приклади показників потоку та запасу.
4. Чим земля відрізняється від інших ресурсів?

Контрольна робота (розділ IV)

Варіант № ____

1. Коли та у зв'язку з чим макроекономіка виокремилася у самостійний розділ економічної теорії?

2. Чому до 1825 р. ринкова економіка не знала економічних криз?
3. Що мав на увазі А. Оукен, який писав, що гроші від багатих до бідних можливо переносити лише дірявим цебром?
4. Чи може зниження ставки оподаткування призвести до зростання податкових надходжень у бюджет?

Контрольна робота (розділ V)

Варіант № ____

1. Чи може розвиток міжнародного поділу праці загрожувати економічній безпеці країни?
2. Яку роль відіграє зовнішня торгівля у розподілі економічних ресурсів?
3. Які заходи здійснює держава для підтримки курсу гривні?
4. Як можна довідатися про дійсну цінність однієї валюти відносно іншої?

Домашні творчі роботи виконуються в позааудиторний час і демонструють здатність студентів засвоювати теоретичний матеріал, аналізувати отриману інформацію, застосовувати теоретичні постулати до аналізу конкретних ситуацій.

Враховуючи складність написання рефератів студентами-початківцями, їхню недостатню підготовку, при викладанні основ економічної теорії перевага надається невеликим творчим завданням. Творча робота оцінюється відповідно до повноти розкриття питання. Основною вимогою до виконання подібних завдань є чітка відповідність певній темі, що розглядається. Робота має бути написана з максимально можливим використанням категоріального апарату. У роботі мають бути проілюстровані відповідні принципи та закономірності економічної теорії.

Приклади

1. Поцікавтеся, хто саме, представник якого напрямку і за який внесок отримав премію імені Нобеля у минулому році. В якому розділі економічної теорії було зроблене відкриття? Чи свідчить це про певні тенденції в розвитку економічної науки?
2. Проілюструйте на прикладі роману І.Льфа і Є.Петрова “Дванадцять стільців” до чого доводить слабка специфікація прав власності.
3. Спробуйте пояснити, чому в ринковій економіці були створені iPhone та iPod, а в командній – штучний супутник Землі та автомат Калашнікова?
4. Проаналізуйте повість І. С. Нечуй-Левицького «Кайдашева сім'я» з використанням сучасної економічної теорії прав власності.
5. Яке економічне поняття точніше характеризує думку В.Шекспіра: “Самі по собі речі не бувають ні добрими, ні поганими, а тільки за нашою оцінкою” (Гамлет, принц Данський)?
6. Опишіть і проаналізуйте у ринковій термінології своє рішення отримати вищу економічну освіту. Які цінові та нецінові чинники вплинули на це? Доповніть аналіз графічними моделями.
7. Для того, щоб безпомилково визначити початок підготовки Гітлера до війни з Радянським Союзом, усім резидентам в Європі було наказано слідкувати за ринком баранини. Начальник ГРУ Ф.І. Голіков двічі на день отримував інформацію про ціни на баранину в Європі. Яким чином зміна цін могла допомогти зробити прогнози щодо планів Гітлера?
8. Як ви розумієте вислів представника австрійської школи Є.Бем-Баверка: “не тому дороге токайське вино, що дорогі токайські виноградники, а навпаки, токайські виноградники мають високу цінність завдяки тому, що є високою цінність їхнього продукту”?
9. Перекладіть мовою політекономії (використовуючи економічні терміни та категорії) главу “Політична економія шостого століття” роману М.Твена “Янки при дворі короля Артура”.

10. Прочитайте II главу повісті Марка Твена «Пригоди Тома Соєра». Чи можна здібності Тома сприймати як підприємницькі?
11. “Як ви думаєте, що треба зробити для того, щоб в Україні зникли яблука? Відразу відкиньте варварські думки. Варварами бути не треба – не треба вирубувати дерев. Нічого особливого вигадувати не слід. Достатньо всього-на-всього створити міністерство яблук і їх на прилавках не стане” (В.Пинзеник). Як ви розумієте цю тезу?
12. Прокоментуйте дискусію щодо оподаткування, свідком якої був Лемюель Гуллівер. З чією точкою зору ви згодні? (за романом Дж.Свіфта “Мандри Лемюеля Гуллівера”. Частина третя. Гл. 6).

Окрім домашніх творчих робіт та доповідей студентам пропонується **прокоментувати газетні статті**, що наведені до кожної теми (див. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. – 320 с., або останні публікації на актуальні теми).

Студенти заочної форми навчання виконують **індивідуальні підсумкові завдання**, наведені в навчально-методичних посібниках:

- Палехова В.А. Політекономія: Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – Вип. 35. – 120 с.
- Палехова В.А. Політекономія (частина II): Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008.– Вип. 95. – 112 с.

6. Питання для самоконтролю

1. Хто і коли ввів назву “політекономія”? Чому цей термін не виник у Стародавній Греції, незважаючи на грецьке походження?
2. Чому об’єктом дослідження меркантилістів була саме сфера обігу?
3. У чому полягає значення школи фізіократів для подальшої еволюції економічної теорії?
4. Про що сьогодні сперечаються економісти?
5. Чому людина є основною продуктивною силою?
6. Чи був Робінзон суб’єктом виробничих відносин, лишившись на самоті на незаселеному острові?
7. При експлуатації ГЕС використовується енергія падаючої води. Чи правильно, що витрати на побудову складаються лише з витрат на обладнання, зарплатню та транспортування?
8. Як ви розумієте невизначеність, вірогідність характеру економічного розвитку? Чому в економічній теорії важко виявити причино-наслідкові зв’язки?
9. Поясніть вислів: “Науковій думці потрібні й індукція, й дедукція так само, як людині для ходьби потрібні дві ноги – і ліва, і права”.
10. “Інфляція в Україні”. Як треба проаналізувати це конкретне питання, керуючись діалектичним, позитивним та нормативним методами?
11. Як співвідносяться поняття “цивілізація” і “суспільно-економічна формація”?
12. Чому в ринковій економіці виробляють те, що можуть продати, а в командній – те, що можуть виробити?
13. За словами К. Мігоута, “капіталізм – це те, чим займаються люди, якщо залишити їх у спокої”. Прокоментуйте.
14. “Як би Аристотель назвав людину, яку А.Сміт визначив як “Номо оекономікус”?
15. На питання “Хто ти?” поляк відповідає: “Я – поляк, я – католик”. Українці частіше кажуть: “Я – батько, мати, син, дочка”. Про що, на вашу думку, це може свідчити?
16. Як ви розумієте вислів: ”гаманець сильніший за свідомість”?

17. Чому китів стає все менше, а курей, свиней, корів усе більше?
18. Раніше піонери часто збирали металобрухт. Зараз цього майже немає. Чому?
19. Усе, чого торкався легендарний цар Мідас, перетворювалося на золото. Але невдовзі цар став благати богів взяти свій дар назад. Чому? Яку економічну концепцію ілюструє ця стародавня легенда?
20. Чому люди часто віддають перевагу продукції фаст-фуд, навіть знаючи про її шкідливість?
21. Тогорічний сніг на вулицях міста має нульову ціну. Коли цей сніг вивезуть з міських вулиць, можна буде казати про його конкретну ціну. Яка ця ціна, з чого вона складається? Які, на ваш погляд, альтернативні витрати прибирання снігу?
22. Чи можлива ситуація, коли загальна корисність певного блага зростає, а гранична корисність цього блага одночасно зменшується. Наведіть приклади від'ємної граничної корисності.
23. Поясніть, яким чином вирішуються протиріччя товарного обміну з виникненням грошей?
24. Як ви розумієте ліквідність товару? У чому полягає цінність ліквідності?
25. Чи можете ви навести приклад держави, яка не має власної валюти, а використовує у внутрішньому товарно-грошовому обігу національну валюту іншої країни? Назвіть переваги та недоліки такого економічного рішення.
26. У чому полягає відмінність руху грошей від руху товарів? Скільки грошей може безперервно поглинати сфера обігу?
27. У роботі “Економічні наслідки Версальського миру” (1919 р.) Дж.Кейнс писав: “Якщо наша мета дійсно полягає у тім, щоб довести Центральну Європу до злиденності, то я беру на себе сміливість пророчити, що помста за це не примусить себе довго чекати”. Чи справдилися прогнози Кейнса?
28. Як на вашу думку, що краще виконує функцію нагромадження – гроші або твори мистецтва?
29. В одному з економічних словників наводяться такі функції ринку – координації, виявлення дефіциту, аллокації, врахування перспективи. Спробуйте їх пояснити.
30. Дослідження свідчать, що люди дуже легко купуються на викрут з цінниками, що закінчуються на дев'ятки. Вони вважають, що \$2,99 – це менше, ніж \$3,00. Причому краще за все цей фокус спрацьовує, коли заміна правого нуля на дев'ятку приводить до зміни лівої цифри. Прокоментуйте результати дослідження з використанням категорій теми.
31. Як вплинуть на ринок наркотиків такі події: а) освітні програми про вплив наркотиків; б) легалізація наркобізнесу; в) посилення покарання за торгівлю і споживання наркотиків; г) зростання життєвого рівня населення?
32. “Для трейдерів, що визначають світові ціни на Нью-Йоркській сировинній біржі, такі речі, як попит та пропозиція, вже давно не мають першорядного значення – на котирування більше впливають можливість нової війни США проти Ірану, популістські заяви Уго Чавеса в дусі Маркса-Леніна та погода”. Чи дійсно попит та пропозиція тут ні при чому?
33. Чому капіталістична економіка називається капіталістичною?
34. У чому полягає відмінність між марксистським та неокласичним підходами до встановлення джерела зростання капіталу?
35. Наведіть аргументи як на користь мальтузіанської демографічної концепції, так і проти неї.
36. Сьогодні найпопулярнішими факультетами для абітурієнтів є юридичні та економічні. Як це можна пояснити? Чому не філологічні та історичні, як було раніше?
37. Футбол потрібний людям значно менше, ніж їжа або метал. Чому ж тоді професійні футболісти заробляють набагато більше, ніж фермери або металурги?

38. Якщо ціни на персональні комп'ютери падають, що відбудеться внаслідок цього із заробітною платнею програмістів?
39. Для стимулювання економічного зростання уряди деяких країн надають економічну допомогу робітникам для переїзду в ті райони, для яких характерна нестача робочої сили. Яким чином при цьому змінюється ситуація на ринку праці?
40. Поясніть, чим керуються профспілки, коли наполягають на:
 - введенні високих імміграційних бар'єрів;
 - встановленні високих імпорتنих митних тарифів?
41. Який процес характеризується зсувом кривої Лоренца ліворуч (праворуч)? Чи адекватно відбиває крива Лоренца розподіл доходів між людьми (зважаючи на залежність доходів від кількості сімей, а не людей)?
42. Жінки в середньому отримують меншу зарплатню, ніж чоловіки того ж віку. Як економічна теорія пояснює це явище? Чому з віком зростає розрив у заробітках чоловіків та жінок?
43. До яких економічних, соціальних та політичних наслідків може привести у майбутньому зростаючий ступінь диференціації доходів українських громадян?
44. У чому полягають відмінності капіталу від інших чинників виробництва?
45. Наведіть на прикладі господарства Робінзона дві умови утворення капіталу. Чим відрізняється процес утворення капіталу сьогодні?
46. Що ви оберете – отримати 10 тис. гривень зараз або 20 тис. з розстрочкою на 5 років? Яка інформація вам ще потрібна для відповіді?
47. Як рентні відносини впливають на економіку?
48. Чим відрізняється землекористування від користування надрами (корисними копалинами)?
49. Чому в центральній частині міст розташовано дуже мало АЗС? У місцях з таким напруженим рухом власник станції міг би непогано заробити.
50. Чому іпотечне кредитування вигідно комерційним банкам та будівельним компаніям?
51. Чи тотожні поняття “власник” і “підприємець”?
52. Чи існувало підприємництво в умовах командної економіки?
53. Як ставляться до спекуляції у ринковій економіці і в пострадянських країнах? Які економічні причини упередження, що склалося у нас?
54. У чому принципова різниця функцій бухгалтера та економіста?
55. Чим зумовлена висока “смертність” малих підприємств? Чому їхня діяльність має бути об'єктом підтримки уряду?
56. У якому випадку трансакційні витрати будуть більші – при виробництві власної продукції або при її імпортуванні?
57. Чому при купівлі акцій віддають перевагу акціям певної компанії? За якими ознаками її обирають?
58. Чи можливо існування первинного ринку цінних паперів без вторинного?
59. Як війна в Перській затоці вплинула на курс акцій товариств, які виробляють вовну?
60. Батько колишнього президента США Дж.Кеннеді був досить вдалим біржовим гравцем. Разом з іншими біржовиками він купував пакет дешевих акцій молодій компанії, на які ніхто до нього не звертав уваги. Потім він їздив країною і продавав та купував акції у самого себе. Навіщо він це робив?
61. Чи можлива ситуація, коли доходність по акціях нижча, ніж по облігаціях, але покупці віддають перевагу акціям?
62. Весною ви вирішили, що врожай картоплі цього року буде суттєво нижче, ніж завжди, а отже ціни набагато більше, ніж передбачає більшість людей. Вам треба купувати чи продавати вересневі ф'ючерси на купівлю картоплі за сьогоднішніми цінами?
63. Поцікавтеся значенням індексу Доу-Джонса (ПФТС) та його динамікою останнім часом. Прокоментуйте.

64. Порівняйте підхід Дж.Гелбрейта до мотивації техноструктури з підходом Й.Шумпетера щодо мети підприємця.
65. Які методи конкуренції застосовує підприємець, коли він:
 - спрямовує свої зусилля на зниження витрат виробництва;
 - підвищує якість продукції?
66. Який з критеріїв розміру корпорації є найкращим показником ринкової влади і чому?
67. Чи може фірма мати владу над ринком, не будучи чистим монополістом? Як можна досягти монопольної влади?
68. Чому монополістична конкуренція так дивно називається, адже монополія – це протилежність конкуренції?
69. Спробуйте навести аргументи за та проти прийняття антимонопольного законодавства.
70. Чим відрізняються тактичні рішення у конкурентній боротьбі від стратегічних? Наведіть приклади.
71. Поясніть, чому при аналізі індивідуального відтворення проблема реалізації не стоїть так гостро, як при аналізі суспільного відтворення?
72. Які з показників, що наведені в темі, є показниками “потоків”, а які показниками “запасів”?
73. Чи слід враховувати в результатах національної економіки послуги чиновників?
74. Власник малого підприємства взяв до себе на роботу власну дочку, припинивши сплачувати попередньому бухгалтеру. Дочка виконує роботу безкоштовно. Як це вплине на величину ВВП?
75. Чи зміниться величина ВВП, якщо чоловік одружиться зі своєю економкою (*ceteris paribus*)?
76. Чи можна уявити собі ситуацію, коли певні члени суспільства програють від економічного зростання країни?
77. Якщо ВВП країни за 20 років збільшився вдвічі, чи означає це, що рівень життя покращився вдвічі?
78. Як можна з економічної точки зору пояснити збереження абсолютистських монархій у країнах Перської затоки?
79. Відокремте чинники екстенсивного та інтенсивного зростання: покращання якості сировини; розширення виробничих площ; зростання фондівддачі; зменшення витрат палива; зменшення матеріаломісткості; збільшення обсягу інвестицій за умов збереження існуючого рівня технології?
80. Як ви думаєте, як змінюється кількість студентів, які кидають навчання, з вступом економіки в період спаду? А кількість тих, що наймаються у професійну армію? Чому?
81. Чим відрізняється криза надвиробництва від порушення рівноваги між попитом і пропозицією на певний товар в певній галузі?
82. Чому кожна з перелічених осіб може бути зацікавлена у вивченні тенденцій зміни ВВП: а) бізнесмен; б) радник президента країни; в) депутат парламенту; г) студент ЧДУ ім. Петра Могили?
83. Як ви вважаєте, коли найсприятливіші умови для виборчої кампанії – на початку підйому, у найвищій точці підйому, на початку спаду, у середині спаду?
84. Яка теорія циклу здається вам найбільш переконливою? Наведіть аргументи.
85. Чому уряд має бути занепокоєний як станом економічного спаду, так і занадто високими темпами економічного зростання (станом підйому)?
86. “Теорії, які кілька десятиріч тому були радикальними, стали у наш час консервативними”. Чи погоджуєтесь ви з цим твердженням? Наведіть приклади або виключення.
87. В період Великої депресії, коли вільний ринок призвів до катастрофи, до влади прийшов Ф.Рузвельт, який ввів державне регулювання та вивів країну з кризи. У

1980-ті роки США знову перебували у глибокій кризі. Президентом обирається Р.Рейган, який руйнує систему державного регулювання та соціального захисту, стимулює приватне підприємництво та виводить економіку з кризи. Прокоментуйте ці події. До яких висновків можна прийти?

88. За словами А.Оукена, гроші від багатих до бідних можливо переносити лише дір'явим цебром. Що мається на увазі?
89. Негативні зовнішні ефекти (наприклад, забруднення навколишнього середовища) частіше пов'язані з виробництвом, але вони також можуть бути викликані і споживанням. Поясніть, яким чином споживання алкоголю може призвести до виникнення негативних екстерналій.
90. Прибічники невтручання держави ставлять риторичне питання: "Чи може держава виправити помилки ринку, якщо припускається власних?" Що вони мають на увазі?
91. Від чого залежить застосування конкретного механізму державного регулювання економіки у кожній країні?
92. Чому необхідно розмежування функцій між загально-державними та місцевими фінансовими системами?
93. Яку роль грає податкова система в регулюванні економіки?
94. Чим можна пояснити високий ступінь децентралізації податкової системи США?
95. Як ви думаєте, чому в доходах федерального бюджету США переважають прямі податки, а в доходах штатів та місцевих доходах – непрямі та податки на майно?
96. Чим можна пояснити існування податку на подарунок з точки зору державних інтересів?
97. Які наслідки буде мати підвищення податку на землю?
98. Чим небезпечна ситуація, коли внутрішній борг зростає більш високими темпами, ніж ВВП?
99. А.Лінкольну для завершення будівництва трансконтинентальної залізниці порадили закупити дешеві залізні рейки у Великій Британії. Він відповів: "Якщо ми закупимо рейки у Великої Британії, то отримаємо рейки, а вони отримають наші гроші. Але якщо виготовити рейки тут, у нас будуть і рейки, і гроші". Чи згодні ви з такими міркуваннями?
100. Французький уряд захищає вітчизняні кінофільми від експансії Голівуда, скорочуючи до мінімуму кількість американських фільмів у програмах передач і називаючи це "культурною винятковістю". Чи можна вважати це прикладом протекціонізму? Чи суперечить це принципам чистої конкуренції?
101. Пригадайте вигоди та недоліки протекціонізму та вільної торгівлі. Наведіть історичні приклади, коли проведення протекціоністської політики було доречним.
102. Які особливості має міжнародна міграція робочої сили в сучасних умовах?
103. Японці часто нарікають, що сучасний курс єни є завищений. Як ви думаєте, на підставі чого японці дійшли такого висновку? Що мається на увазі під завищеним курсом валюти? Як можна довідатися про дійсну цінність однієї валюти відносно іншої?
104. Які причини зміни валютного курсу української гривні по відношенню до валют західних країн? Чи впливає цей процес на зовнішню торгівлю України? Чи може НБУ загальмувати цей процес?
105. Яким чином валютний курс пов'язаний з станом платіжного балансу країни?
106. Які переваги несе з собою введення єдиних регіональних валют (євро)?
107. "Пиво продається лише членам профспілки" – що саме визначає держава у цьому випадку?
108. Що заважає складанню ідеального плану для всієї країни?
109. Поясніть тезу Я.Корнаї, сформульовану в 1970-ті роки: "У капіталістичних країнах завжди в дефіциті гроші і надлишок товарів, а в соціалістичних країнах – дефіцит товарів і надлишок грошей". Чому перший випадок набагато кращий?

110. Економіка СРСР будувалася за принципом обложеного табору – все можемо виробляти самі. Які принципи та закони економіки в наслідок цього не використовувалися і до чого це призводило?
111. У чому полягає головна відмінність приватного підприємця від директора державного підприємства? Як ця відмінність може вплинути на їхню діяльність?
112. У чому полягають, на ваш погляд, сильні та слабкі боки “китайського шляху” до ринкової економіки?
113. Згідно з даними Світового банку, за останні десятиріччя частка бідних людей у світі незначно, але скорочується. Проте абсолютна кількість бідняків навіть зростає. Прокоментуйте.
114. Найбільший рівень бідності припадає на Південну Азію. На другому місці з поширення злиденності країни Африки, що на південь від Сахари, на третьому – країни Східної Азії. Якими чинниками ви схильні це пояснити?

7. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль з дисципліни «Основи економічної теорії» здійснюється у вигляді іспиту, форма проведення – усна.

Складання іспиту передбачає відповідь на екзаменаційний білет, що містить 10 теоретичних питань. Кількість варіантів – 26.

Підготовка відповідей на білет займає близько 50 хвилин (по 5 хвилин на питання). Загальна кількість балів за екзамен – 40, по 4 бали за кожне питання.

Приклад

Екзаменаційний білет № ____

1. Дайте стислу характеристику школі фізіократів.
2. Назвіть економічні ресурси.
3. Що таке благо? Дайте визначення економічних та неекономічних благ.
4. Якщо попит зменшиться, а пропозиція зростає, що буде з ціною? Проілюструйте.
5. Сформулюйте основні положення теорії Мальтуса.
6. Що таке оборотний капітал?
7. Чим підприємницькі здібності відрізняється від інших ресурсів?
8. Коли та у зв'язку з чим макроекономіка виокремилася у самостійний розділ економічної теорії?
9. Які податки називаються непрямими? Наведіть приклади.
10. Сформулюйте теорему Хекшера-Оліна. У чому її відмінність від підходу класичної теорії?

8. Система оцінювання роботи студентів з дисципліни

8.1. Денна форма

Форма контролю	Максимальна оцінка одиниці контролю	Кількість заходів	Сума балів
Опитування на групових заняттях	2	5	10
Економічні диктанти	2	5	10
Колоквіум	10	1	10
Контрольні роботи	5	3	15
Домашні творчі роботи	3	3	9
Вибіркові види роботи: коментар газетних статей	3	2	6
Іспит			40
Всього			100

8.2. Заочна форма

Форма контролю	Максимальна оцінка одиниці контролю	Кількість заходів	Сума балів
I період			
Опитування на групових заняттях	2	2	4
II період			
Опитування на групових заняттях	2	2	4
III період			
Опитування на групових заняттях	2	2	4
Підсумкова індивідуальна робота	48	1	48
Іспит			40
Загальна кількість балів			100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінювання знань за 4-бальною системою за національною шкалою:

Отримані при вимірюванні різними методами й за різні види робіт (написання контрольних робіт, виконання творчо-пошукових робіт, результати опитування на групових заняттях) оцінки, бали, відсотки складають врешті комплексу підсумкову оцінку.

Студент отримує оцінку „*відмінно*”, якщо він засвоїв основні поняття і категорії; вільно оперує необхідним науковим матеріалом; може самостійно аналізувати фактичний та науковий матеріал і робити узагальнення; може проаналізувати теорії, погляди, факти, що відображені в літературі; вільно володіє матеріалом; дає обґрунтовані відповіді на всі питання.

Студент отримує оцінку „*добре*”, якщо він засвоїв поняття, але в ряді випадків є неточності; оперує необхідним матеріалом, але зустрічаються неточності; може самостійно аналізувати фактичний матеріал, але узагальнення викликає труднощі; дає відповіді на всі питання, але проблеми висвітлюються не повністю; відповіді дає на всі питання, але матеріал одного з питань не повністю розкриває проблему, є неточності.

Студент отримує оцінку „*задовільно*”, якщо він засвоїв поняття і категорії нечітко, не послідовно; відчувається недолік знання наукового і фактичного матеріалу; може переказати учбовий матеріал з елементами практичного аналізу; відповіді на запитання дає неповні, допускає вагомні помилки.

Студент отримує оцінку „*незадовільно*”, якщо він не засвоїв основні поняття й категорії; не знає наукового і фактичного матеріалу; може лише переказувати учбовий матеріал; не може обґрунтувати відповіді на жодне питання; не може відповісти на питання екзаменаційних білетів.

9. Список рекомендованої літератури

Бібліографічний опис джерела		Місце знаходження (основні бібліотеки міста та ін.)			
		Бібліотека ЧДУ ім. П.Могили	Обласна наукова бібліотека ім. О.Гмирьова	Міська центр. бібліотека ім. М.Кропивницького	Інтернет, внутрішня мережа (адреса)
1. Основні джерела					
1	Економічна теорія: Політекономія: Підручник / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2012 (2006, 2007). – 702 с.	100	+	+	-
2	Економічна теорія: політекономія: практикум: навч. посіб. / За ред. В. Д. Базилевича. – К., Знання, 2013 (2010). – 496 с.	3	+	+	-
3	Палехова В. А. Політична економія: Підручник – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2012. – 320 с.	171	+	+	http://www.bibl.kma.mk.ua
4	Палехова В. А. Політична економія: Підручник – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. – 332 с.	126	-	-	http://www.bibl.kma.mk.ua
5	Палехова В. А. Політекономія: Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – Вип. 35. – 120 с.	194	-	-	-
6	Палехова В. А. Політекономія (частина II): Навчально-методичний посібник. Для самостійного вивчення. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – Вип. 95. – 112 с.	50	-	-	-
2. Додаткові джерела					
1	Палехова В. А. Політична економія: Навчальний посібник. - Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2001. – 173 с.	98	-	-	-
2	Економічна теорія: Підручник / За ред. В. М. Тарасевича. – К. Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.	5	+	+	-
3	Курс экономической теории. Учебное пособие / Под ред. М. Н. Чепурина, Е. А. Киселевой. – Киров, «АСА», 2002 (1995, 1999). – 832 с.	7	+	+	-
4	Общая экономическая теория (политэкономия): Учебник / Под общ. ред. В.И.Видапина, Г.П.Журавлевой. - М.: ПРОМО-Медиа, 1995 (1999). – 606 с.	12	+	+	-
5	Макконнелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Пер с 14-го англ. изд. – М.:	6	+	+	-

	ИНФРА – М, 2004 (1993, 1999). – XXXVI, 972 с.				
6	Самуэльсон П.Э., Норхаус В.Д. Экономика, 18-е издание. М.: ООО «И.Д.Вильямс», 2007. – 1360 с.	2	-	+	-
7	Основи економічної теорії: політекономічний аспект. Підручник / За ред. Г.Н.Климка, В.П.Нестеренка. – К., 1997 (1994). – 743 с.	9	+	+	-
8	Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія: Підручник. – К., 2000. – 527 с.	2	+	+	-
9	Гальчинський А.С., Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Основи економічних знань: Підручник. – К., 1999. – 514 с.	3	+	+	-
10	Економічна теорія / Під ред. Предборського В.А. – К.: Кондор, 2003. – 492 с.	5	+	+	-
11	Єщенко П.С., Палкін Ю.І. Сучасна економіка: Навч. посіб. – К.: Вища школа, 2005. – 327 с.	10	+	+	-
12	Ніколенко Ю.В. Політекономія: Підручник. – К., 2003. – 412 с.	3	+	+	-
13	Туган-Барановський М.І. Основи політичної економії. – Львів, 2003. – 628 с.	3	+	+	-
14	Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Экономика. – М.: «Дело ЛТД», 1995. – 864 с.	2	+	+	-

10. Словник дисципліни

абсолютні і порівняльні переваги	абсолютные и сравнительные преимущества	absolute and comparative advantages
абстрактна праця	абстрактный труд	labo(u)r
автаркія	автаркия	autarkeia
акціонерне товариство	акционерное общество	corporation
акція	акция	stock, share
альтернативні витрати	альтернативные издержки	opportunity costs
амортизація	амортизация	capital consumption, depreciation, wear
антитрестівське законодавство	антитрестовское законодательство	antitrust laws
арбітражування	арбитражирование	arbitrage
бартер	бартер	barter
бізнес	бизнес	business
біржа	биржа	exchange
благо	благо	good
борг	долг	debt
Бреттон-Вудська система	Бреттон-Вудская система	Bretton Woods system
брокер	брокер	broker
бюджетні обмеження	бюджетные ограничения	budget constraints
валовий внутрішній продукт	валовой внутренний продукт	gross domestic (internal) product
валовий національний продукт	валовой национальный продукт	gross national product
валютна інтервенція	валютная интервенция	intervention in the foreign-exchange market
валютний курс	валютный курс	exchange rate
валютний опціон	валютный опцион	option
вексель	вексель	wechsel
виробництво	производство	production
виробнича функція	производственная функция	production function
виробничі відносини	производственные отношения	relations of production
витрати	издержки	cost
“відплив умів”	“утечка мозгов”	“brain drain”
відтворення	воспроизводство	reproduction
вільна торгівля	свободная торговля	free trade
власність	собственность	property
гранична корисність	предельная полезность	marginal utility
гранична продуктивність	предельная производительность	marginal productivity
девальвація	девальвация	devaluation
дедукція	дедукция	deduction
демпінг	демпинг	dumping
депресія	депрессия	depression
державне втручання в економіку	государственное вмешательство в экономику	government intervention
державний борг	государственный долг	public debt
дефіцит	дефицит	shortage
диверсифікація	диверсификация	diversification
дивіденд	дивиденд	dividend

дисконтування	дисконтирование	discounting
диференційна рента	дифференциальная рента	differential rent
ділер	дилер	dealer
“довгі хвилі”	“длинные волны”	“long waves”
додана вартість	прибавочная стоимость	mehrwert, surplus value
досконала конкуренція	совершенная конкуренция	perfect competition
доцентрові тенденції	центростремительные тенденции	centripetal tendency
відцентрові тенденції	центробежные тенденции	centrifugal tendency
економіка знань	экономика знаний	knowledge based economy
економіка пропозиції	экономика предложения	supply-side economics
економікс	экономикс	economics
економія	экономия	economy
економічна система	экономическая система	economic system
економічне зростання	экономический рост	economic grows
економічний цикл	экономический цикл	business cycle
економічний закон	экономический закон	economic law
економічні ресурси	экономические ресурсы	economic resources
експорт	экспорт	exports
еластичність	эластичность	elasticity
ефективність	эффективность	efficiency
за інших рівних умов	при прочих равных условиях	ceteris paribus
заробітна плата	заработная плата	wage
засоби виробництва	средства производства	capital goods
земельна рента	земельная рента	land rents
земля	земля	land
змінний капітал	переменный капитал	variable capital
змішана економіка	смешанная экономика	mixed economy
золотий стандарт	золотой стандарт	gold standard
зовнішні ефекти	внешние эффекты	externalities
імпорт	импорт	imports
інвестиції	инвестиции	investment
індукція	индукция	induction
інститути	институты	institutions
інфляція	инфляция	inflation
інфраструктура	инфраструктура	infrastructure
капітал	капитал	capital
капіталомісткий	капиталоемкий	capital-intensive
картель	картель	cartel
квота	квота	quota
кейнсіанство	кейнсианство	Keynesianism
кінцевий продукт	конечный продукт	final product
класична школа	классическая школа	classical economics
командна система	командная система	command economy
комерція	коммерция	commerce
кон'юнктура	конъюнктура	conjuncture
конверсія	конверсия	conversion
конвертованість	конвертированность	convertibility
конгломерат	конгломерат	conglomerate
конкретна праця	конкретный труд	work
концентрація виробництва	концентрация производства	concentration of

		production
концерн	концерн	concern
корисність	полезность	utility
корпорація	корпорация	corporation
кооперація	кооперация	cooperation
кредит	кредит	credit
курс цінних паперів	курс ценных бумаг	securities rate
ліквідність	ликвидность	liquidity
людина економічна	человек экономический	Homo oeconomicus
людський капітал	человеческий капитал	human capital
макроекономіка	макроэкономика	macroeconomics
малий бізнес	малый бизнес	small business
мануфактура	мануфактура	manufactory
маржиналізм	маржинализм	marginalism
маркетинг	маркетинг	marketing
менеджмент	менеджмент	management
меркантилізм	меркантилизм	mercantilism
митні тарифи	таможенные тарифы	customs duty
мікроекономіка	микрoэкономика	microeconomics
мінова вартість	меновая стоимость	exchange value
монетаризм	монетаризм	monetarism
монополістична конкуренція	монополистическая конкуренция	monopolistic competition
монополія	монополия	monopoly
нагромадження	накопление	accumulation
надбудова	настройка	superstructure
наукомісткий	наукоемкий	knowledge-intensive
національний дохід	национальный доход	national income
національне багатство	национальное богатство	national wealth
невидима рука	невидимая рука	invisible hand
невтручання держави	невмешательство государства	laissez faire
неокласична школа	неоклассическая школа	new classical economics
нормальний прибуток	нормальная прибыль	normal profit
нормативний економікс	нормативный экономикс	normative economics
неявні (внутрішні) витрати	неявные (внутренние) издержки	implicit cost
облігація	облигация	bond
обмін	обмен	exchange
оберт капіталу	оборот капитала	turnover of capital
оборотний капітал	оборотный капитал	circulating capital
олігополія	олигополия	oligopoly
органічна будова капіталу	органическое строение капитала	organic composition of capital
основний і оборотний капітал	основной и оборотный капитал	fixed (physical) and working capital
особисте володіння	единоличное владение	sole proprietorship
паритети купівельної спроможності	паритеты покупательной способности	purchasing power parities (PPP)
партнерство (товариство)	партнерство (товарищество)	partnership
підйом	подъём	expansion
підприємництво	предпринимательство	entrepreneurship
підприємницькі здібності	предпринимательские	entrepreneurial ability

	способности	
пік	пик	peak
“плаваючі” валютні курси	“плавающие” валютные курсы	floating exchange rate
платіжний баланс	платёжный баланс	balance of payments
побічні ефекти	внешние эффекты	externalities
податок	налог	tax
поділ праці	разделение труда	division of labor
пожвавлення, підйом	оживление, подъем	recovery, expansion
позитивний економікс	позитивный экономикс	positive economics
позичковий відсоток	ссудный процент	interest rate
політекономія	политэкономия	political economy
попит	спрос	demand
портфельні інвестиції	портфельные инвестиции	portfolio investment
постійний капітал	постоянный капитал	constant capital
потреби	потребности	needs
права власності	права собственности	property rights
праця	труд	labor
прибуток	прибыль	profit
приватизація	приватизация	privatization
природна монополія	естественная монополия	natural monopoly
продуктивні сили	производительные силы	productive forces
продуктивність праці	производительность труда	labour productivity
пропозиція	предложение	supply
протекціонізм	протекционизм	protectionism
профспілка	профсоюз	trade-union
прямі інвестиції	прямые инвестиции	direct investment
ринок	рынок	market
рівновага	равновесие	equilibrium
робоча сила	рабочая сила	labor force
розподіл	распределение	distribution
синдикат	синдикат	syndicate
скорочення	сокращение	reduction
система національних рахунків	система национальных счетов	national-income accounting
спад	спад	recession, trough
спекуляція	спекуляция	speculation
спеціалізація	специализация	specialization
специфікація прав власності	спецификация прав собственности	specification of property rights
споживання	потребление	consumption
споживча вартість	потребительная стоимость	worth
ставка відсотку	ставка процента	interest rate
суспільне відтворення	общественное воспроизводство	national production
суспільні блага	общественные блага	public goods
суспільно-економічна формація	общественно-экономическая формація	structure
теорія раціональних очікувань	теория рациональных ожиданий	theory of rational expectations
теорія суспільного вибору	теория общественного выбора	public choice theory
тіньова економіка	теневая экономика	underground sector of

		economy
товар	товар	good
товариство	товарищество, партнерство	partnership
торгівельний баланс	торговый баланс	trade balance
традиційна економіка	традиционная экономика	traditional economy, customary economy
трасакційні витрати	транзакционные издержки	transaction costs
транзакція (угода, операція)	транзакция (сделка)	transaction
трест	трест	trust
трудомісткий	трудоемкий	labour-intensive
“фіаско ринку”	“фиаско рынка”	market failure
фізіократи	физиократы	physiocrats
фіксовані ціни	фиксированные цены	fixed price
фірма	фирма	firm
фіскальна політика	фискальная политика	fiscal policy
фондова біржа	фондовая биржа	stock exchange
франчайзинг	франчайзинг	franchising
цивілізація	цивилизация	civilization
цінова і нецінова конкуренція	ценовая и неценовая конкуренция	price and nonprice competition
часові переваги	временные предпочтения	time preference
чинники виробництва	факторы производства	factors of production
“шокова терапія”	“шоковая терапия”	shock treatment
явні (зовнішні) витрати	явные (внешние) издержки	explicit cost
Ямайська система	Ямайка система	Jamaica's system